

La perseverança de Maria Barbal s'emporta el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

L'autora de 'Pedra de tartera' ha publicat recentment, i amb una molt bona acollida, la novel·la 'Tàndem'

Jordi Nopca

4 min

4

Maria Barbal aquest dimecres al Palau de la Música. FRANCESC MELCION

Disponible en: [CAT](#) CAST

BARCELONA "Des que vaig néixer el 1949 a Tremp i fins que em vaig llicenciar en filologia romànica hispànica, la meva instrucció i formació mai no van ser en la meva llengua. No obstant això, ara rebo el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Malgrat totes les complicacions, si volem hi ha esperança". Amb aquestes paraules optimistes ha rebut Maria Barbal aquest dimecres l'anunci d'un dels guardons més prestigiosos de les lletres catalanes, el Premi d'Honor, dotat amb 20.000 euros i organitzat per Òmnium Cultural des del 1969.

"La seva perseverança és un exemple a seguir", recordava Jordi Cuixart, president d'Òmnium, en un vídeo gravat poc després que li retiressin el tercer grau penitenciari. "És el quart any consecutiu que en Jordi no pot ser aquí, i aquesta vegada ha estat per poques hores –ha dit Marcel Mauri, vicepresident de l'entitat–. Li hauria fet molta il·lusió ser aquí. Un dels lemes d'en Jordi és «Davant la repressió, més cultura». Avui més que mai és important recordar-lo".

La màgia del número 53

El 2021 té tots els números de convertir-se en un any igual d'important que el 1985 per a Maria Barbal. Si fa 36 anys debutava amb *Pedra de tartera*, de la qual s'han venut més de 300.000 exemplars en dotze llengües –100.000 dels quals a Alemanya–, al gener va guanyar el premi Josep Pla amb *Tàndem*, una història sobre segones oportunitats a partir de la trobada entre un home i una dona madurs a les classes de ioga d'un centre cívic. "El 6 de gener s'anunciava que rebria el 53è premi Josep Pla, i el Premi d'Honor també fa 53 edicions enguany –recordava–. Soc, a més, la setena dona que el rep".

Barbal s'ha remuntat fins al 1980, any en què Mercè Rodoreda es va convertir en la primera dona guardonada. "Rodoreda és la gran estrella de la nostra literatura i dels nostres temps", ha admès. Per trobar una altra dona al palmarès va caldre esperar 21 anys, fins que el va rebre Teresa Pàmies. "Va ser una gran narradora a qui vaig tenir la sort de conèixer", ha afegit Barbal, que també ha citat les quatre guanyadores que l'han precedit: Montserrat Abelló (2008), Maria Antònia Oliver (2016), Isabel-Clara Simó (2017) i Marta Pessarrodona (2019). "És la quarta dona que guanya el Premi d'Honor des que en Jordi és president d'Òmnium", ha recordat Marcel Mauri.

"Reivindico el dret a viure plenament a l'edat que sigui"

El Premi d'Honor, un dels màxims reconeixements per a un autor en llengua catalana, ha distingit Barbal en un moment dolç de la seva carrera, després de novel·les com *En la pell de l'altre* (Columna, 2014) i *A l'amic escocès* (Columna, 2019) i durant la molt bona acollida que està rebent *Tàndem*, que des del mes de gener no ha deixat d'aparèixer a la llista dels deu títols de ficció catalana més venuts, sovint ocupant la primera posició.

"Soc una lletraferida. De les lletres i sons que tant estimo he format paraules amb la gran riquesa de la nostra tradició –ha explicat–. Amb aquestes paraules he construït frases, gràcies a les quals he pogut expressar pensaments i experiències. Com a narradora, he bastit històries de ficció, que beuen de la realitat o no. L'escriptura em procura coneixement de les persones". La dramaturga i guionista Marta Buchaca ha aprofundit, en nom del jurat, en els motius pels quals s'ha premiat Maria Barbal: "Ha construït un espai literari amb veu pròpia, amb un estil contingut i de to poètic, sempre des de la versemblança. Ha donat una visió crítica del món

del Pallars i de la decadència de la societat agrària i tradicional de muntanya. Els seus personatges tenen un món interior ric i profunditat psicològica. Barbal és, en definitiva, una de les novel·listes més destacades del panorama literari actual català".

Encara que per edat forma part de l'anomenada *generació dels 70*, en la qual hi ha autors com Jaume Cabré, Carme Riera, Valentí Puig, Jordi Coca i Isabel-Clara Simó –que va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 2017–, Maria Barbal no va començar a publicar fins ben entrada la dècada dels 80, quan el 1984 va rebre el premi Joaquim Ruyra –un altre premi convocat per Òmnium, que es fa públic durant la nit de Santa Llúcia– per *Pedra de tartera*.

Maria Barbal. Ruth Marigot RUTH MARIGOT

Escriure en temps difícils

"Vaig debutar amb *Pedra de tartera*, una història ambientada al Pallars, on la Guerra Civil hi tenia molta importància –ha recordat avui–. Un dels meus privilegis ha estat que he anat escrivint sense plantejar-me les direccions i els sentits de la meva obra. He anat escrivint seguint els meus impulsos. Quan tinc necessitat d'explicar una història és perquè vull arribar a entendre-la". Al llarg dels anys, l'èxit de *Pedra de tartera* ha tingut diverses cares per a l'autora. Barbal ha explicat que a *Mel i metzines* (1990) se la va castigar per ser la novel·la de després. Hi ha hagut moments que el llibre ha pogut perjudicar la meva trajectòria, però tenir una novel·la que es

continua llegint després de tants anys és una immensa fortuna.
Qualsevol element negatiu queda compensat per això".

**Maria Barbal
persegueix les arrels
d'una mentida**

La trajectòria de Maria Barbal inclou onze novel·les –entre les quals hi ha, a més de les esmentades, *Carrer Bolívia* (Columna, 1999), *Bella edat* (Columna, 2003) i *Emma* (Columna, 2008)–, quatre llibres de relats, tres llibres infantils i l'obra de teatre *L'helicòpter* (2000). Tot i declarar-se dominada "per un sentiment d'agraïment", l'escriptora no ha volgut deixar passar l'anunci del premi per abordar "la preocupació pel temps que vivim, ple de dificultats i de reptes importants". "Vivim temps de crisi sanitària, política i social –ha continuat–. L'amnistia no ha arribat als nostres polítics empresonats i exiliats. Tampoc a Jordi Cuixart, president, potser no cal que ho recordi, d'una entitat cultural. Constato que hi ha lleis que vulneren els drets individuals i també alguns de col·lectius. També que l'aplicació d'aquestes lleis no es fa amb justícia. Amb aquestes decisions sembla que es pretengui empresonar el pensament o, senzillament, demostrar qui té el poder i la força".